

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ФАКУЛЬТЕТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему: «Публічна політика як соціальне явище»
(назва теми)

Виконала: студентка
4 курсу за спеціальністю
281 Публічне управління та
адміністрування
денної форми навчання
Тетяна ХОМИЧ

(прізвище та ініціали)

Керівник: асистентка кафедри
публічного управління та
адміністрування
Ірина ЮРИЧИНА

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Рецензент:

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Хомич Т. Л. Публічна політика як соціальне явище. – Рукопис.

Бакалаврська робота присвячена поглибленню теоретичних засад та розробці шляхів покращення щодо формування та удосконалення функціонування публічної політики. Робота складається з трьох розділів. З цією метою розглянуто теоретичні основи та основи особливості формування публічної політики в Україні, охарактеризовано структуру та функції публічної політики.

Проаналізовано процес становлення та функціонування публічної політики як соціального явища в Україні. Визначено особливості функціонування публічної політики на прикладі Хмельницької обласної ради.

Розроблено шляхи підвищення ефективності публічної політики. Вважаємо, що спрямованість на результат, збалансованість та врахування реальних потреб населення – основні пріоритети у цьому процесі.

Визначено, що громадськість в Україні відіграє критичну роль у формуванні та реалізації публічної політики, забезпечуючи більш демократичні та представницькі процеси у владних структурах. Її активна участь у громадських обговореннях, робота з державними інститутами та моніторинг діяльності влади сприяють вирішенню суспільних проблем та підвищенню якості життя громадян.

Ключові слова: політика, публічна політика, функції публічної політики, публічне управління, нормативно-правове регулювання, громадськість.

ANNOTATION

Khomych T. L. «Public policy as a social phenomenon». Manuscript.

The bachelor's work is devoted to the deepening of the theoretical foundations and the development of ways to improve the formation and improvement of the functioning of public policy. The work consists of three sections. For this purpose, the theoretical foundations and foundations of the peculiarities of the formation of

public policy in Ukraine were considered, the structure and functions of public policy were characterized.

Ways of increasing the effectiveness of public policy have been developed. We believe that focus on results, balance and taking into account the real needs of the population are the main priorities in this process.

It was determined that the public in Ukraine plays a critical role in the formation and implementation of public policy, ensuring more democratic and representative processes in power structures. Her active participation in public discussions, work with state institutions and monitoring of government activities contribute to solving social problems and improving the quality of life of citizens.

Keywords: politics, public policy, functions of public policy, public management, normative and legal regulation, public.

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ.....	3
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ	7
1.1. Історія становлення та функціонування публічної політики як соціального явища в Україні.....	7
1.2. Сутність, методи та принципи публічної політики в Україні	12
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ.....	20
2.1. Нормативно-правове регулювання публічної політики в Україні.....	20
2.2. Особливості функціонування публічної політики на прикладі Хмельницької обласної ради.....	23
РОЗДІЛ 3 ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ЯК СОЦІАЛЬНОГО ЯВИЩА В УКРАЇНІ.....	33
3.1. Шляхи підвищення ефективності публічної політики в умовах воєнного стану.....	33
3.2. Роль громадськості в формуванні та реалізації публічної політики в Україні.....	40
ВИСНОВКИ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	51
ДОДАТКИ.....	56

ВСТУП

Актуальність теми. Дослідження публічної політики як соціального явища є надзвичайно актуальним та має велике теоретичне та практичне значення. Результати цих досліджень можуть бути використані для покращення процесу формування та реалізації публічної політики, а також для підвищення її ефективності та впливу на суспільство.

Актуальність обґрунтовується декількома ключовими аспектами, що підкреслюють важливість цього дослідження в сучасному суспільстві: зростаюче значення публічної політики, виклики сучасного світу, практична значущість, суспільний інтерес і залученість громадян.

В сучасних демократичних суспільствах публічна політика відіграє центральну роль у формуванні і впровадженні рішень, які безпосередньо впливають на життя громадян. Вона охоплює широкий спектр діяльності від соціальних програм до економічної політики та екологічних ініціатив, що робить її дослідження важливим для розуміння та покращення суспільного добробуту.

Розгляд даної теми спостерігається у наукових працях таких науковців, як: М. Стадник, В. В. Бойков, О. Рудакевич, О. В. Гомоляко, Б. Барбер та інші.

Мета і завдання дослідження. Метою бакалаврської роботи є обґрунтування теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення публічної політики як соціального явища. Сформовані наступні завдання:

- проаналізувати історію становлення та функціонування публічної політики як соціального явища в Україні;
- з'ясувати сутність, методи та принципи публічної політики в Україні;
- розглянути нормативно-правове регулювання публічної політики в Україні;

- розглянути особливості функціонування публічної політики на прикладі Хмельницької обласної ради;
- навести шляхи підвищення ефективності публічної політики як соціального явища;
- надати пропозиції, щодо удосконалення ролі громадськості в формуванні та реалізації публічної політики в Україні.

Об'єкт дослідження бакалаврської роботи є публічна політика як процес прийняття, реалізації та оцінки політичних рішень у суспільстві.

Предметом дослідження теоретичні, методичні та прикладні засади забезпечення публічної політики як соціального явища в Україні.

Методи дослідження. Методичною та теоретичною основою бакалаврської кваліфікаційної роботи стали праці провідних вітчизняних та зарубіжних науковців у галузі дослідження публічної політики. Використання історичного методу розкрив періоди становлення публічної політики. Спеціальні методи, що використовувалися при написанні бакалаврської кваліфікаційної роботи: табличний та графічний; статистичний. Системний метод для розробки ідей стосовно удосконалення та розробки онлайн додатків які покращать рівень обізнаності в публічній політиці у громадян.

Інформаційну базу дослідження склали підручники, монографії, наукові статті, які стосуються теми дослідження та звіти органів державної влади.

Практичне значення одержаних результатів. Основні теоретичні положення бакалаврської роботи доведено до рівня конкретних теоретичних і практичних висновків, пропозицій та рекомендацій щодо формування публічної політики як соціального явища.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення і висновки бакалаврської роботи були апробовані на науково – практичних заходах, а саме: міжнародній науково-практичній конференції «Публічне управління в Україні: виклики сьогодення та глобальні імперативи» (м. Хмельницький, 2024 р.).

Структура роботи. Бакалаврська робота складається із анотації, вступу,

трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Основний зміст викладено на 55 сторінках друкованого тексту, бакалаврська робота містить 7 таблиць і 6 рисунків. Список використаних джерел включає 42 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ЯК СОЦІАЛЬНОГО ЯВИЩА

1.1. Історія становлення та функціонування публічної політики як соціального явища в Україні

Історія становлення та функціонування публічної політики як соціального явища в Україні є складним і багатограним процесом, який включає в себе взаємодію різних суб'єктів, таких як державні інституції, політичні партії, громадські організації та громадяни. Зокрема, після отримання незалежності в 1991 році, Україна розпочала процес формування власної публічної політики, що включало в себе створення нових законів, регуляцій, та установлювання відносин між різними секторами суспільства.

На сьогодні, українська публічна політика знаходиться на етапі активного розвитку та трансформації під впливом внутрішніх та зовнішніх чинників. Це охоплює виклики, такі як боротьба з корупцією, стабілізація економіки, підтримка розвитку громадянського суспільства та підвищення рівня демократії. Такий процес становлення та функціонування публічної політики українського суспільства відіграє ключову роль у формуванні сучасної держави та забезпеченні взаємодії між різними суб'єктами для досягнення спільних цілей.

Особливості публічної політики як соціального явища включають:

1. Громадський характер. Публічна політика стосується суспільства в цілому, оскільки її рішення та вплив відчутні для всіх громадян або широкого спектру зацікавлених сторін.

2. Системність і комплексність. Вона охоплює різні аспекти суспільного життя, включаючи економіку, політику, соціальні питання, культуру, науку, діяльність громадських організацій та інші сфери.

3. Динамічність і змінність. Публічна політика постійно змінюється під впливом соціальних, економічних, політичних та культурних факторів, а також відображає вимоги часу та сучасні виклики.

4. Взаємодія різних суб'єктів. Вона виникає в результаті взаємодії державних органів, громадських організацій, бізнесу, активної громадянської участі та інших учасників суспільства.

5. Досягнення цілей та вирішення проблем. Публічна політика спрямована на досягнення конкретних цілей, вирішення проблем і покращення умов життя громадян або розвиток суспільства в цілому [5, с. 101].

Публічна політика є важливим інструментом управління суспільством, яке включає в себе комплексні процеси та аспекти, що впливають на різні сфери життя людей.

Одним із ключових аспектів публічної політики є процес прийняття рішень. Це включає формулювання стратегій та прийняття рішень державними органами та іншими учасниками суспільства для досягнення загального блага, а також вимагає розробки детальних планів дій, оцінки ризиків та можливих наслідків.

Публічна політика також впливає на суспільство в цілому. Вона визначає напрямки розв'язання соціальних проблем, сприяє економічному зростанню, забезпечує політичну стабільність та впливає на культурні та екологічні аспекти життя громадян.

Механізми виконання публічної політики є ключовим елементом в її реалізації. Це включає в себе розробку та впровадження програм, моніторинг та оцінку їх ефективності, а також контроль за виконанням прийнятих рішень.

У табл. 1.3 розглянемо основні етапи становлення публічної політики як соціального явища в Україні.

Таблиця 1.1

Основні історичні етапи становлення публічної політики як соціального
явища

Етап	Події	Характеристика
Початкові етапи (1991-2004 рр.)	Незалежність	Після отримання незалежності від СРСР у 1991 році, Україна почала формувати свою систему публічного управління та політику.
	Конституційна база:	У 1996 році була прийнята Конституція, яка визначила основні принципи організації влади та функціонування публічного сектору
	Структурні зміни	Періодично відбувалися реформи в адміністративній та економічній сферах для адаптації до нових умов та стандартів
Євроінтеграційний період (2004-2014 рр.)	Європейська інтеграція	Приєднання до Європейського Союзу стало стратегічним напрямком, що вимагав впровадження європейських стандартів у законодавство та практику публічного управління.
	Реформи в адміністрації	Зміни в органах влади та адміністрації, впровадження прозорих процедур та механізмів контролю.
Сучасний період (з 2014 р.)	Революція Гідності	Події 2014 року спровокували значні зміни в публічній політиці, спрямовані на боротьбу з корупцією, реформування владних структур та підвищення прозорості.
	Міжнародна підтримка	Підтримка міжнародних організацій та партнерів у реалізації реформ та модернізації публічного сектору.
	Економічна політика	Стимулювання економічного зростання, впровадження інвестиційних програм та реформа податкової системи.

Примітка: складено автором за даними [8].

Громадська участь є важливим принципом публічної політики. Вона передбачає активну участь громадян у формуванні та реалізації політики через обговорення, консультації та залучення до прийняття рішень. Це сприяє більшій відкритості та прозорості у процесі управління суспільством.

Остаточними результатами та наслідками публічної політики є її вплив на суспільство. Це може бути досягнення позитивних результатів, таких як підвищення якості життя, зниження рівня бідності чи покращення екологічної ситуації. Проте, також може мати негативні наслідки, такі як соціальні конфлікти, нерівність або невдачі в реалізації програм. Тому важливо постійно

оцінювати та адаптувати публічну політику з метою досягнення найбільш ефективних результатів для суспільства.

Функціонування публічної політики в Україні як соціального явища є складним інтерактивним процесом, що включає в себе різні інтереси, механізми впливу та взаємодії. Проаналізуємо детально кожен із етапів:

1. Аналіз проблем та потреб. Початок формування публічної політики в Україні відбувається через аналіз суспільних проблем та потреб громадян. Це охоплює дослідження різних сфер життя, таких як економіка, освіта, охорона здоров'я, соціальна сфера тощо. Аналітики та експерти проводять збір та аналіз даних, опитування громадян, щоб визначити пріоритетні напрямки дій для владних структур.

2. Розробка політичних програм. Після аналізу проблем формується політична програма, яка містить конкретні стратегії та заходи для їх вирішення. Цей процес включає в себе консультації з експертами, громадськістю, представниками бізнесу та іншими зацікавленими сторонами. Політична програма повинна бути гнучкою для адаптації до змін у соціальному середовищі та економіці.

3. Політичний процес та прийняття рішень. Рішення щодо публічної політики приймаються у рамках політичного процесу. Це може бути через парламентське голосування, урядові рішення, президентські укази тощо. Політичні партії та депутати вносять свої пропозиції та голосують за прийняття чи відхилення політичних рішень.

4. Виконавча влада та реалізація політик. Органи виконавчої влади відповідають за реалізацію прийнятих рішень та політичних програм. Це включає в себе розробку необхідних законодавчих актів, регуляторних норм, а також впровадження конкретних програм та проєктів. Наприклад, у сфері освіти це може бути впровадження нової освітньої програми чи реконструкція навчальних закладів.

5. Моніторинг та оцінка. Після введення в життя публічних політик проводиться моніторинг їхньої ефективності та відповідності поставленим

цілям. Це включає оцінку соціальних, економічних та інших показників, що характеризують результати реалізації політики. Якщо потрібно, здійснюються корективні заходи та адаптація стратегій.

6. Суб'єкти публічної політики та їхній вплив. Українська система публічної політики включає різних суб'єктів, таких як урядові структури, політичні партії, громадські організації, бізнес-середовище та громадяни. Кожен з них має свій власний вплив на формування та реалізацію публічних політик через лобіювання, участь у діалозі та консультаціях.

Публічна політика як соціальне явище має ряд ключових функцій, які впливають на життя суспільства та сприяють його розвитку і функціонуванню (рис. 1.1):

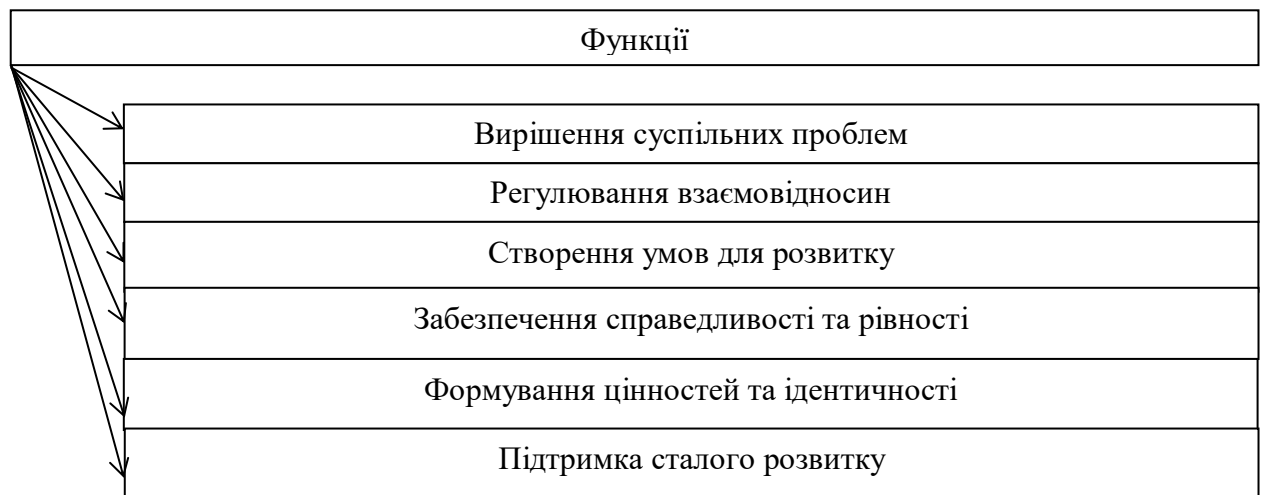

Рис. 1.2. Функції публічної політики як соціального явища
Примітка: складено автором за даними [29].

Зокрема, проаналізуємо кожну із них:

1. Вирішення суспільних проблем. Одна з головних функцій публічної політики полягає у вирішенні суспільних проблем та задоволенні потреб громадян. Це може включати розробку програм та законодавства у сферах, таких як охорона здоров'я, освіта, економічний розвиток, соціальний захист тощо.

2. Регулювання взаємовідносин. Публічна політика виступає як засіб для регулювання взаємовідносин між різними соціальними групами,

інститутами та сферами суспільства. Це може охоплювати встановлення правил та норм, контроль за їх дотриманням, а також вирішення конфліктів.

3. Створення умов для розвитку. Публічна політика сприяє створенню умов для розвитку суспільства, економіки та культури. Це може включати в себе стимулювання інновацій, підтримку підприємництва, розвиток наукових та технологічних досягнень тощо.

4. Забезпечення справедливості та рівності. Публічна політика має за мету забезпечення справедливості та рівності у суспільстві. Це може охоплювати захист прав людини, боротьбу з дискримінацією, створення рівних можливостей для всіх громадян.

5. Формування цінностей та ідентичності. Публічна політика впливає на формування цінностей, ідентичності та культурного спадку суспільства. Вона сприяє вихованню громадян в дусі певних цінностей, підтримці ідентичності та сприянню національному та культурному розвитку.

6. Підтримка сталого розвитку. Публічна політика включає в себе заходи та програми, спрямовані на підтримку сталого розвитку суспільства, збереження природних ресурсів, зниження негативного впливу на навколишнє середовище [29, с. 266].

Отже, історія становлення та функціонування публічної політики в Україні відображає складні та динамічні перетворення в сучасному суспільстві. Цей процес включає постійні зміни у відповідь на соціальні, економічні та політичні виклики. Важливим аспектом є розвиток механізмів взаємодії між державними і неурядовими структурами, а також активна участь громадян у формуванні та моніторингу публічної політики. Ці процеси визначають ефективність та сталість розвитку країни, сприяють розбудові відкритого та демократичного суспільства.

1.2. Сутність, методи та принципи публічної політики в Україні

Сутність публічної політики в Україні визначається як система дій та рішень, спрямованих на вирішення суспільних проблем і задач у рамках

державних інституцій та взаємодії з громадськістю. Це охоплює різні сфери життя, від економіки та соціальної справедливості до екології та міжнародних відносин. Важливою частиною сутності публічної політики є її роль у створенні правової бази для розвитку країни, захисту прав громадян та забезпечення стабільності у суспільстві.

У методології дослідження публічної політики в Україні використовуються різні підходи, включаючи аналіз діяльності державних органів, оцінку впливу політичних рішень на економіку та соціальну сферу, а також оцінку рівня довіри громадян до державних інституцій. До основних методів дослідження відносимо: аналітичні та емпіричні методи, опитування, експертні оцінки та порівняльний аналіз зарубіжного досвіду.

Щодо співвідношення понять «публічна політика» та «державна політика», це питання виявляється досить складним, навіть з урахуванням наявної наукової літератури. Більшість досліджень акцентують увагу на специфіці перекладу терміну з англійської мови на українську чи російську, що призводить до різних тлумачень і визначень предмета дослідження. Тому вважаємо за необхідне якісно дослідити дане поняття.

В умовах демократії, коли рівень розвитку громадянського суспільства достатньо високий, державна влада частково передає свої повноваження органам самоврядування. У цьому випадку доцільно говорити про «публічну владу» як поєднання державної влади та громадського самоврядування. У такому контексті публічна політика є ширшим поняттям, оскільки вона включає не лише державну політику, але й політику, яку здійснюють недержавні організації, об'єднання державних і громадських органів або навіть приватні структури й агенції.

Тому використання терміну «публічна політика» є більш узагальнюючим порівняно з терміном «державна політика». Публічна політика охоплює всі аспекти політичної діяльності, що включають участь як державних, так і недержавних суб'єктів у процесі прийняття рішень та реалізації політичних ініціатив [7, с. 88].

Публічна політика в Україні є комплексом заходів, які реалізуються державними та недержавними суб'єктами з метою управління суспільними процесами та задоволення потреб громадян. Вона охоплює діяльність як державних органів, так і громадських організацій, приватного сектора, та інших суб'єктів, які впливають на прийняття та реалізацію управлінських рішень.

Як слушно зазначає М. Стадник, особливістю публічної політики є те, що як держава, так і громадянське суспільство вимушені апелювати до громадян, потребуючи схвалення та суспільної підтримки обраного варіанта рішень та дій. Адже політика реалізується як через суспільство, так і через державні інститути публічної влади. Саме тому, намагаючись досягти підтримки та ефекту мобілізації суспільства, держава, використовує сучасні методи формування громадської думки. Разом з тим публічна політика, регламентована демократичними процедурами, легітимізує громадську думку, створює контрагента в особі громадськості, готового до діалогу. Саме у результаті такого діалогу відбувається легітимація влади. Цінність публічної політики полягає в тому, що вона є необхідною умовою існування сильної демократичної держави та одночасно головним атрибутом розвинутого громадянського суспільства [36].

У табл. 1.2 розглянемо трактування сутності публічної політики вітчизняними науковцями.

Таблиця 1.2

Трактування поняття «публічна політика» вітчизняними науковцями

	Автор	Визначення
1.	Бойков В.В.[7]	політика органів державного управління, заснована на механізмах публічного узгодження інтересів заінтересованих сторін та спрямована на досягнення суспільно значимих цілей та вирішення суспільно важливих завдань
2.	Рудакевич О. [29]	політика, яку розробляють і здійснюють не лише органи влади, а й дійові особи публічної сфери: інститути громадянського суспільства, науковці, експерти, лідери громадської думки, журналісти, засоби масової інформації тощо
3.	Гомоляко О. В. [10]	політика органів публічної влади,

		заснована на механізмах публічного узгодження інтересів заінтересованих сторін та спрямована на досягнення суспільно значимих цілей
--	--	---

Примітка: складено автором за даними [7, 10, 29]

На підставі опрацьованої наукової літератури можна сформулювати такі основні підходи до тлумачення змісту поняття «публічна політика»:

1. Як транспарентний процес прийняття політичних та політико-управлінських рішень. Ступінь публічності визначається наявністю каналів доступу заінтересованих груп до цього процесу, що забезпечує відкритість та прозорість у прийнятті рішень.
2. Як цілеспрямований вплив структур публічної влади. Цей підхід найчастіше застосовується в контексті реалізації публічного управління, де політика спрямована на досягнення конкретних суспільних цілей та завдань.
3. Як програма, що містить стратегії розвитку держави. Вживається тоді, коли йдеться про галузеву політику, наприклад, у сфері охорони здоров'я, освіти, промисловості тощо. Така політика визначає напрями і методи розвитку конкретних секторів державного управління.
4. Як визначений курс дії публічної влади: Це значення має місце в контексті реалізації певної ідеології правлячого класу або політичної партії, що втілюється через конкретні політичні рішення та дії.
5. Як публічна діяльність. Це активність політичних та неполітичних акторів у публічній сфері, які через взаємодію прагнуть реалізувати власні інтереси. Діяльність держави в цьому контексті спрямована на задоволення соціальних запитів, оптимізацію та раціоналізацію управлінських рішень.
6. Як інтеграція державної та громадської діяльності. У демократичному суспільстві публічна політика включає взаємодію державних структур з громадянським суспільством, що сприяє підвищенню ефективності управління та залученню різних соціальних груп до процесу прийняття рішень [13, с. 45].

Рис. 1.2 Суб'єкти публічної влади

Примітка: складено автором за даними [36].

Різнманітні групи та організації, які мають власні, часом суперечливі, інтереси, спілкуючись між собою, створюють простір для узгодження цих інтересів. Лише конструктивна співпраця всіх суб'єктів політичного процесу робить можливим публічне формулювання дієвих стратегічних завдань, від яких залежить майбутнє держави. На рис. 1.2 зображено суб'єкти публічної влади.

Перевагою такої конструктивної взаємодії є те, що вона сприяє: підтриманню відносин влади та бізнесу, засобам масової інформації бути каналом впливу на суб'єкти публічної політики, забезпеченню відкритості й прозорості дій органів державної влади, також налагодженню зворотнього зв'язку з громадськістю, публічного діалогу, підвищенню ефективності механізму залучення громадськості до розроблення та реалізації державної політики.

Основні характеристики сутності публічної політики включають:

1. Відкритість і транспарентність. Процес прийняття рішень є прозорим, що дозволяє громадянам та заінтересованим групам отримувати доступ до інформації та брати участь у прийнятті рішень.

2. Інклюзивність. Залучення широкого спектру заінтересованих сторін, включаючи громадські організації, експертні групи, підприємницький сектор та громадян.

3. Цілеспрямованість. Визначення конкретних цілей і завдань, які спрямовані на розвиток різних сфер суспільного життя.

4. Взаємодія між державою та суспільством. Співпраця державних органів з громадянським суспільством для досягнення спільних цілей.

5. Адаптивність. Можливість змінювати та коригувати політику відповідно до змін у суспільстві та зовнішніх умов.

Аналізуючи феномен сучасної української публічної політичної діяльності, варто відзначити поступове становлення принципів публічної політики. Вважаємо за необхідне більш детальніше їх проаналізувати.

Принципи публічної політики можна розглядати як основні принципи та цінності, які керують діяльністю держави або іншої публічної організації. Ось декілька основних принципів публічної політики (рис. 1.3):

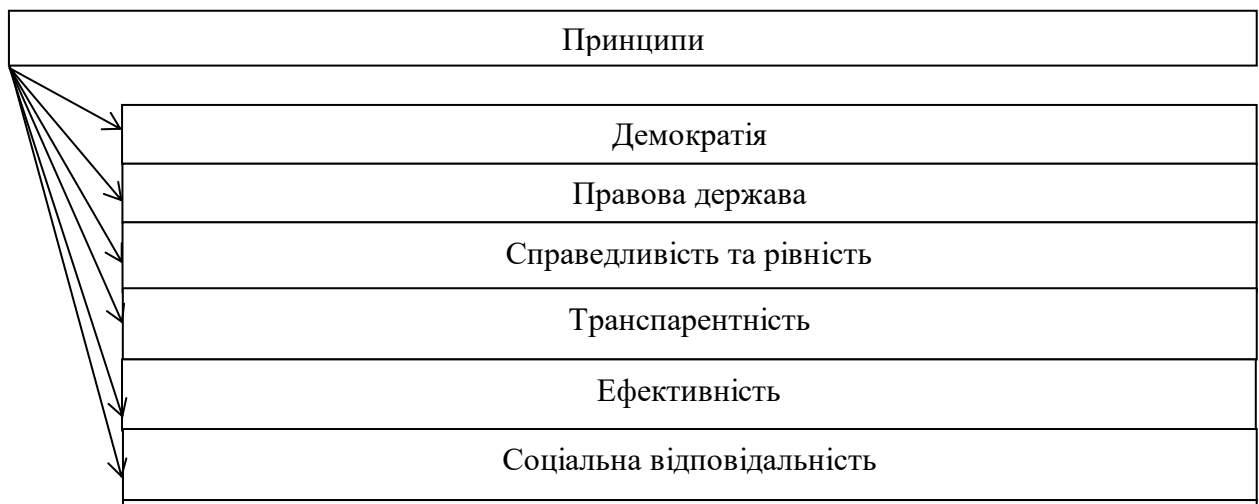

Рис. 1.3. Основні принципи публічної політики

Примітка: складено автором за даними [13].

1. Демократія. Забезпечення участі громадян у прийнятті рішень через вибори, консультації та інші форми громадянської участі.

2. Правова держава. Дотримання законів і конституційних норм, захист прав і свобод громадян.
3. Справедливість та рівність. Забезпечення рівних можливостей для всіх громадян і боротьба з дискримінацією.
4. Транспарентність. Відкритість і доступність інформації про діяльність державних органів та прийняття рішень.
5. Ефективність. Раціональне використання ресурсів для досягнення мети і вирішення проблем.
6. Соціальна відповідальність: Увага до соціальних питань, захист вразливих категорій населення.

Методи публічної політики включають різні засоби і підходи, які використовуються для впровадження та реалізації стратегій та програм, спрямованих на досягнення певних цілей у сфері громадських справ.

Особливості застосування методів публічної політики визначаються контекстом, в якому вони застосовуються, і специфікою цільових завдань. Перш за все, кожен метод має свої переваги та обмеження, які слід урахувати при виборі стратегії дій. Наприклад, законодавчі методи можуть бути ефективними для створення загальних правових рамок, але вимагають часу на прийняття та виконання законів. Фінансові методи, незважаючи на свою потужність у стимулюванні діяльності, можуть бути обмежені бюджетними обмеженнями. Адміністративні методи, такі як контроль та нагляд, вимагають ефективної системи моніторингу та взаємодії з учасниками процесу. Інформаційно-комунікаційні методи, які базуються на залученні громадськості, можуть бути дієвими у вирішенні питань, що потребують широкого суспільного обговорення. Нарешті, партнерство та співпраця є ключовими для досягнення синергії зусиль різних груп і досягнення масштабних результатів у розв'язанні складних проблем суспільства.

У табл. 1.3 проаналізуємо більш детально кожен із методів публічної політики.

Основні методи публічної політики

Методи	Сутність	Застосування
Законодавчі методи	Цей метод полягає у прийнятті законів, постанов, нормативних актів та інших правових документів, які встановлюють правила, обов'язки та права учасників суспільних відносин	Використовується для створення правової бази для регулювання різних аспектів суспільного життя, включаючи економічні відносини, права та свободи громадян, охорону навколишнього середовища тощо.
Фінансові методи	Цей метод використовує фінансові засоби, такі як бюджетні асигнування, податкові пільги, субсидії, гранти тощо, для підтримки та розвитку певних секторів економіки або реалізації певних програм та проектів.	Використовується для стимулювання певних видів діяльності, зменшення ризиків для бізнесу, підтримки соціально важливих програм та інфраструктурних проектів
Адміністративні методи	Цей метод використовує адміністративні органи та процедури для встановлення правил, контролю за їх дотриманням, а також накладення санкцій у разі порушень	Використовується для забезпечення дотримання норм і правил у різних сферах, від економічних до соціальних
Інформаційно-комунікаційні методи	Цей метод використовує засоби масової інформації, громадських обговорень, консультацій для формування громадської думки, мобілізації громадянського суспільства та підтримки публічних ініціатив	Використовується для залучення громадськості до вирішення важливих суспільних питань, підвищення свідомості громадян, сприяння взаєморозумінню та діалогу.

Примітка: складено автором за даними [5].

Сутність, методи та принципи публічної політики в Україні є важливими компонентами у формуванні та реалізації стратегій розвитку країни. Тому, використання різноманітних методів дослідження та аналізу, а також дотримання принципів демократії, правової держави та соціальної справедливості, сприяють стабільності та ефективності публічної політики. Ці аспекти є ключовими для досягнення цілей сталого розвитку та покращення якості життя громадян України.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

2.1. Нормативно-правове регулювання публічної політики в Україні

Нормативно-правове регулювання публічної політики в Україні є важливим елементом управління країною, що визначає правила, процедури та механізми прийняття та реалізації політичних рішень. Це включає в себе Конституцію України, закони, постанови та регуляторні акти, які встановлюють права, обов'язки та відповідальність державних органів, громадських установ та громадян у питаннях формування та виконання публічної політики.

Основними принципами нормативно-правового регулювання є демократія, правова держава, громадянські свободи та права, прозорість та відкритість у владних процесах, раціональне використання ресурсів та забезпечення раціональної та ефективної політики.

Публічна політика регулюється широким спектром нормативних актів на різних рівнях управління. Ось деякі з найважливіших нормативних актів, які визначають публічну політику в Україні:

1. Конституція України. Основний закон держави, який визначає принципи функціонування влади, права та обов'язки громадян. Вона містить положення щодо організації влади, розподілу компетенції між центральними та місцевими органами влади, прав людини та основні принципи публічної діяльності.

2. Закони України. Парламент України приймає закони, які стосуються різних аспектів публічної політики, таких як соціальна, економічна, освітня, медична, культурна політика тощо. Ці закони регулюють права та обов'язки учасників публічної сфери.

3. Розпорядження Президента України: Президент видає розпорядження, які стосуються різних аспектів публічної політики. Ці

розпорядження можуть мати стратегічне значення і визначати пріоритети державної політики.

4. Рішення та постанови уряду. Уряд України приймає рішення та постанови, які регламентують конкретні аспекти публічної діяльності, наприклад, бюджетні розпорядження, програми розвитку, регулювання економічних процесів тощо.

5. Рішення місцевих рад та місцевих виконавчих органів. Місцеві органи влади приймають рішення та постанови, які стосуються розвитку місцевої інфраструктури, соціально-економічного розвитку територій, організації місцевого самоврядування тощо [12, с. 205].

Зокрема, у табл. 2.1 розглянемо деякі нормативні акти публічної політики та їх призначення.

Таблиця 2.1

Нормативні акти публічної політики та їх призначення

Назва Закону/Акта	Призначення
Конституція України	Встановлення основних засад державного ладу, прав і свобод громадян, організації державної влади.
Закон України «Про освіту»	Забезпечення доступу до якісної освіти, розвиток системи освіти, гарантування прав учасників освітнього процесу
Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»	Забезпечення самостійності місцевих громад у вирішенні питань місцевого значення.
Закон України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям»	Соціальний захист малозабезпечених верств населення, підтримка їх добробуту.
Розпорядження «Про національну безпеку та оборону»	Підвищення рівня національної безпеки, зміцнення обороноздатності країни.
Постанова «Про затвердження Державного бюджету України на рік»	Фінансування державних програм, забезпечення стабільності державних фінансів.
Постанова «Про затвердження Концепції розвитку державної політики у сфері інформаційної безпеки»	Захист інформаційного простору, запобігання кіберзагрозам та інформаційним атакам.

Примітка: систематизовано автором за даними [1, 37, 38, 39, 40, 41, 42].

Оскільки на сьогодні через публічне управління реалізується політика держави на рівні органів виконавчої влади, важливого значення набуває визначення сфер політичної та публічної управлінської діяльності на

нормативно-правовому рівні. Вже прийнято відповідні правові норми, переважно для вищих органів державної виконавчої влади.

До складу Кабінету Міністрів України входять політичні посади Прем'єр-міністра, Першого віце-прем'єр-міністра, віце-прем'єр-міністрів та міністрів України, на які трудове законодавство та законодавство про державну службу не поширюються (ч. 1 та 3 ст. 6).

У Законі України «Про державну службу» (п. 3 ч. 3 ст. 3) до переліку посад, на які не поширюється дія відповідного законодавства, включаються також посади перших заступників та заступників міністрів. Таким чином, незважаючи на те, що перелічені посади безпосередньо стосуються публічного управління через виконання повноважень у виконавчій владі, вони не належать ні до політичних посад, ні до посад з державної служби.

Окрім перелічених посад, дія закону не поширюється і на інших суб'єктів, пов'язаних з процесом публічного управління (ч. 3 ст. 3), а також на депутатів місцевих рад, посадових осіб органів місцевого самоврядування, працівників патронатних служб. Це свідчить про об'єктивну потребу застосування відповідного до характеру публічного управління правового механізму відповідальності для даних посадових суб'єктів.

Суттєвим нормативно-правовим актом є Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» (2017 р.), що встановлює правові та організаційні основи захисту життєво важливих інтересів громадян, суспільства і держави, а також національних інтересів України в кіберпросторі. У цьому законі окреслені основні цілі, напрямки та принципи державної політики у сфері кібербезпеки, повноваження державних органів, підприємств, установ, організацій та громадян у цій сфері, а також основні засади координації їх діяльності для забезпечення кібербезпеки і багато іншого.

Правове регулювання – це упорядкування суспільних відносин за допомогою спеціальних юридичних засобів, які закріплюють права і обов'язки учасників цих відносин та забезпечують їх належне виконання. Право виконує

роль регулятора суспільних відносин завдяки своєму соціальному призначенню. Держава забезпечує функціонування суспільства як системи через використання влади, а право – через нормативне регулювання.

Отже, нормативно-правове регулювання публічної політики в Україні є фундаментальним засобом забезпечення демократії, правової державності та ефективного управління. Це відображає важливість відповідального та законного прийняття та реалізації рішень у суспільстві, сприяючи стабільності та розвитку країни відповідно до міжнародних стандартів та внутрішніх потреб громадянства. Таке регулювання є ключовим для забезпечення справедливості, ефективності та взаємодії між різними суб'єктами управління.

2.2. Особливості функціонування публічної політики на прикладі Хмельницької обласної ради

Функціонування публічної політики на рівні Хмельницької обласної ради, відображає унікальні особливості та виклики, що стикаються на місцевому рівні. У вступі до аналізу цього контексту важливо звернутися до історії та структури ради, а також до основних завдань та вимог, які визначають напрямки роботи органу управління. Наприклад, особливість Хмельницької обласної ради полягає в активному впливі регіональних економічних чинників на формування та виконання публічних програм, врахуванні специфіки місцевих потреб у сферах освіти, охорони здоров'я, розвитку інфраструктури тощо.

Хмельницька обласна рада є законодавчим органом місцевого самоврядування, що діє на території Хмельницької області. Вона складається з обраного представництва громадян, яке визначає та здійснює основні напрямки розвитку області. Система управління та адміністрування обласної ради базується на принципах демократії, прозорості та відкритості.

Обласна рада складається з депутатів, обирається населенням Хмельницької області терміном на п'ять років. Рада обирає постійні і

тимчасові комісії. Обласна рада проводить свою роботу сесійно. Сесія складається з пленарних засідань і засідань її постійних комісій. На рис.2.1 відображено структуру Хмельницької обласної ради.

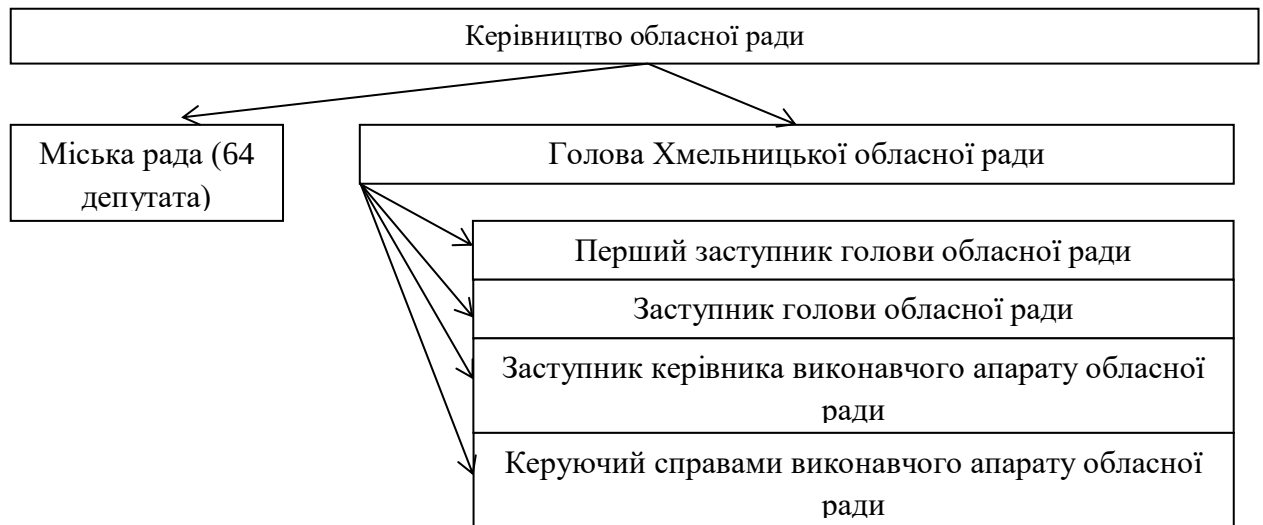

Рис. 2.1. Структура управління Хмельницької обласної ради

Примітка: складено автором за даними [34].

Основні фінансово - економічні показники діяльності Хмельницької обласної ради представлено у додатках А,Б. Зокрема, дані рис. 2.1., 2.2., 2.3., 2.4 свідчать про те, що на зростання видаткової суми вплинуло у 2022 р. видатків на загальнодержавні функції на 5613 тис. грн. або на 26,71%, громадський порядок – на 36 тис. грн. або на 41,86%, ЖКГ – на 23914 тис. грн. або на 116,7%, охорону здоров'я – на 1820 тис. грн. або на 46,3%, духовний та фізичний розвиток – на 3736 тис. грн. або на 46%, освіту – на 20650 тис. грн. або на 16,89%.

Публічна політика обласної ради визначається рядом факторів, включаючи потреби та пріоритети місцевого населення, законодавчі вимоги, стратегічні цілі області та національні пріоритети. Тут наведено кілька ключових напрямків публічної політики, які можуть бути актуальними для обласної ради (рис. 2.5):

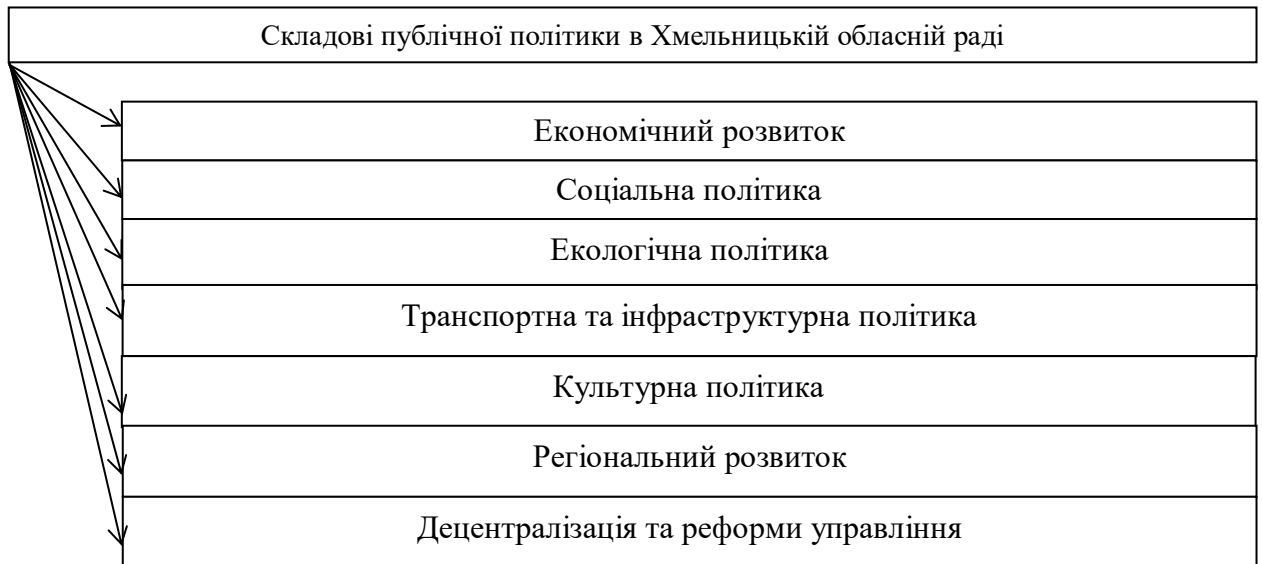

Рис. 2.5. Складові публічної політики в Хмельницькій обласній раді

Примітка: складено автором за даними [34]

1. Економічний розвиток. Стимулювання економічного зростання, приваблення інвестицій, підтримка місцевих підприємств та підприємців, розвиток інфраструктури для сприяння бізнесу та промисловості.
2. Соціальна політика. Забезпечення доступу населення до якісних медичних та освітніх послуг, підтримка вразливих груп населення, розвиток системи соціального захисту.
3. Екологічна політика. Збереження природних ресурсів, розвиток екологічно чистих технологій та виробництв, зменшення викидів шкідливих речовин.
4. Транспортна та інфраструктурна політика. Розвиток дорожньої мережі, міського та міжміського транспорту, забезпечення доступності та безпеки транспортних маршрутів.
5. Культурна політика. Підтримка культурних ініціатив, збереження та просування культурної спадщини, розвиток культурно-освітніх програм.
6. Регіональний розвиток. Забезпечення балансованого розвитку різних районів області, підтримка розвитку сільської місцевості та міських центрів.

7. Децентралізація та реформи управління. Зміцнення місцевого самоврядування, реформування та оптимізація системи управління на місцевому рівні.

Пріоритетні напрямки для подальшої реалізації публічної політики в Хмельницькій обласній раді можуть включати такі пункти плану:

1. Розвиток інфраструктури. Розширення та модернізація транспортної, енергетичної та комунікаційної інфраструктури для покращення доступності та якості послуг для мешканців та підтримки економічного зростання.

2. Розвиток освіти та науки. Забезпечення доступності якісної освіти на всіх рівнях, підвищення професійного рівня вчителів та науковців, підтримка науково-дослідницької діяльності та інновацій.

3. Покращення системи охорони здоров'я. Реформування та модернізація медичної інфраструктури, забезпечення доступності якісних медичних послуг, підвищення зарплат та умов праці медичного персоналу.

4. Підтримка малих та середніх підприємств. Розробка та впровадження програм підтримки підприємництва, сприяння розвитку малого бізнесу та створення сприятливих умов для інвестицій.

5. Соціальна політика. Забезпечення соціальної захищеності населення, в тому числі підтримка вразливих груп, розвиток житлової політики та програм підтримки сімей.

6. Стале управління та боротьба з корупцією. Впровадження ефективного механізму управління та контролю, зміцнення правової системи та боротьба з корупцією на всіх рівнях влади.

7. Розвиток туризму та культурної сфери. Приваблення туристів шляхом розвитку туристичної інфраструктури та пропаганди культурно-історичного спадщини області.

8. Екологічна безпека. Зменшення негативного впливу промисловості та інших галузей на довкілля, підтримка екологічних ініціатив та програм збереження природних ресурсів.

Відповідно до Закону України “Про доступ до публічної інформації” публічна інформація у формі відкритих даних (відкриті дані) оприлюднюється для вільного та безоплатного доступу до неї. Відкриті дані дозволені для їх подальшого вільного використання та поширення.

Будь-яка особа може вільно копіювати, публікувати, поширювати, використовувати, у тому числі в комерційних цілях, у поєднанні з іншою інформацією або шляхом включення до складу власного продукту, публічну інформацію у формі відкритих даних з обов’язковим посиланням на джерело отримання такої інформації.

Відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації», надання публічної інформації Хмельницькою обласною радою здійснюється у відповідь на інформаційний запит.

Згідно із законом, публічною є відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб’єктами владних повноважень своїх обов’язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб’єктів владних повноважень.

Забезпечення виконання Закону України “Про доступ до публічної інформації” у Хмельницькій обласній раді та її виконавчому апараті здійснюється відповідно до Розпорядження про забезпечення виконання Закону України «Про доступ до публічної інформації» у Хмельницькій обласній раді та її виконавчому апараті.

Порядок доступу до засідань Хмельницької обласної ради врегульовано Регламентом Хмельницької обласної ради. Зокрема, статтею 35 Регламенту обласної ради передбачено, що на пленарне засідання ради можуть бути запрошені представники органів місцевого самоврядування та виконавчої влади, політичних партій і громадських організацій, особи, присутність яких необхідна під час розгляду питань порядку денного. Для запрошених на сесію відводяться місця у залі засідань окремо від місць для депутатів.

Окрім того, статтею 10 Регламенту обласної ради передбачено, що рада та її органи проводять свою роботу відкрито і гласно відповідно до вимог Конституції України, законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про інформацію», «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації», «Про доступ до публічної інформації», інших законодавчих актів», тому обмежень громадян, які звернулися з клопотанням про присутність на засіданні ради, не передбачено.

Механізми реалізації публічної політики в Хмельницькій обласній раді можуть включати наступні етапи та інструменти (рис. 2.6):

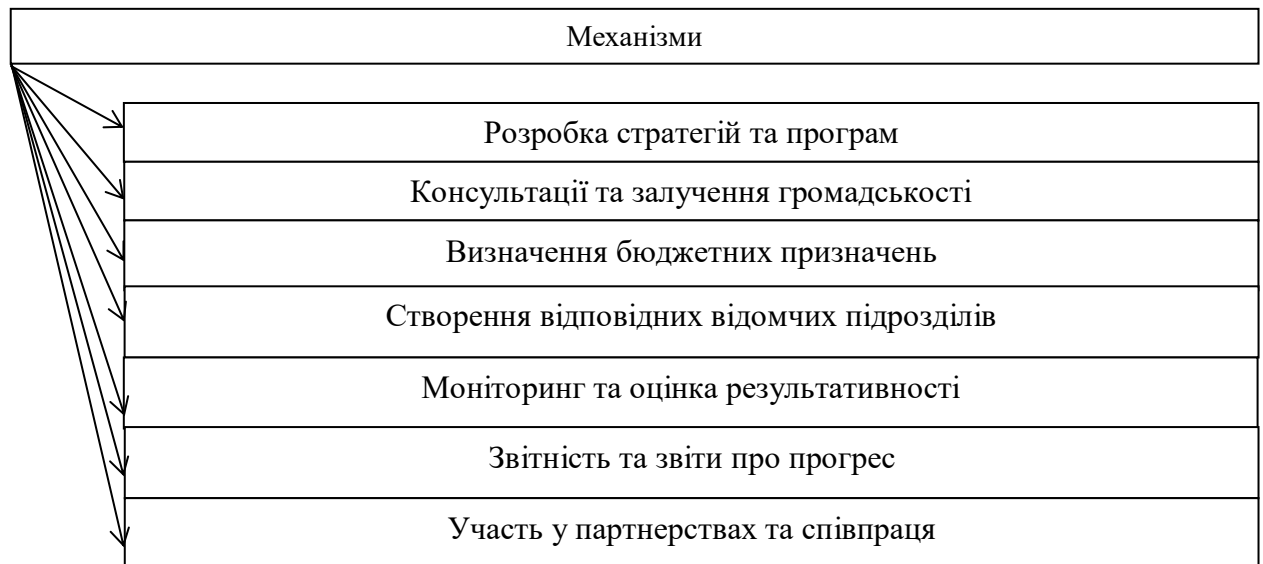

Рис. 2.6. Механізми реалізації публічної політики в Хмельницькій обласній раді

Примітка: складено автором за даними [34].

1. Розробка стратегій та програм. Рада може створювати стратегії та програми з урахуванням потреб та проблем області, які визначають пріоритетні напрямки діяльності на певний період часу.

2. Консультації та залучення громадськості. Важливо враховувати думку громадськості під час розробки стратегій та програм. Проведення публічних обговорень, збору відгуків та консультацій може сприяти більшій

підтримці та прийняттю правильних рішень, яка на сьогоднішній день є недостатньо реалізованою з боку органів влади та громадян зокрема.

3. Визначення бюджетних призначень. Обласна рада має визначити бюджетні призначення для виконання стратегій та програм, а також розподілити кошти між різними напрямками діяльності.

4. Створення відповідних відомчих підрозділів. Може бути важливою діяльністю обласної ради створення відповідних відомчих підрозділів або комітетів, які відповідатимуть за виконання та моніторинг реалізації стратегій та програм.

5. Моніторинг та оцінка результативності. Необхідно створити механізми моніторингу та оцінки ефективності реалізації стратегій та програм. Це допоможе вчасно виявляти проблеми та коригувати курс дій.

6. Звітність та звіти про прогрес. Проведення регулярних звітів про прогрес виконання стратегій та програм перед обласною радою та громадськістю сприяє відкритості та відповідальності влади.

7. Участь у партнерствах та співпраця. Обласна рада може вступати у партнерство з іншими рівнями влади, міжнародними організаціями, громадськими організаціями та приватним сектором для спільної реалізації стратегій та програм.

Для оновлення існуючих стратегічних та програмних документів Хмельницької області з урахуванням виявлених пріоритетних напрямків розвитку можна провести наступні кроки:

1. Аналіз поточного стану. Провести аналіз сучасного стану економіки, соціальної сфери, інфраструктури, охорони здоров'я, освіти, туризму та інших ключових секторів. Це дозволить з'ясувати існуючі проблеми та потреби

2. Визначення пріоритетних напрямків. Виокремити та уточнити пріоритетні напрямки розвитку, засновані на результативному аналізі та урахуванні потреб та проблем області.

3. Оновлення стратегічних цілей і завдань. Переглянути та оновити стратегічні цілі та завдання відповідно до виявлених пріоритетів. Вони повинні відображати потреби та пріоритети розвитку області відповідно до нових обставин.

4. Розробка конкретних заходів. Визначити конкретні заходи та програми, необхідні для досягнення стратегічних цілей у кожному з пріоритетних напрямків розвитку.

5. Визначення відповідальних органів і термінів виконання. Уточнити органи влади, які відповідають за виконання кожного заходу, та визначити часові рамки для їх реалізації.

6. Залучення зацікавлених сторін. Забезпечити участь громадськості, бізнесу, науково-дослідницьких установ та інших зацікавлених сторін у процесі оновлення та впровадження стратегічних та програмних документів.

7. Моніторинг та оцінка. Забезпечити систему моніторингу та оцінки виконання стратегічних та програмних заходів з метою вчасного виявлення проблем та корекції курсу розвитку.

Отже, публічна політика обласної ради є ключовим інструментом управління, спрямованим на досягнення стратегічних цілей та вирішення актуальних проблем області. Шляхом впровадження ефективних програм і заходів, рада прагне забезпечити стійкий розвиток, соціальну стабільність та підвищення якості життя мешканців. Відкритість до взаємодії з громадськістю, транспарентність у вирішенні питань та постійна адаптація до змін у суспільстві дозволяють обласній раді ефективно відповідати на виклики сучасності.

Функціонування публічної політики на рівні Хмельницької обласної ради відображає специфіку місцевого управління, де враховуються особливості регіону та потреби місцевого населення. Однією з основних особливостей є активна участь громадських організацій та місцевих громадян у формуванні та виконанні публічних програм та проєктів. Крім того, функціонування публічної політики в рамках обласної ради вимагає гнучкості

та адаптації до змін у соціально-економічному середовищі та політичній кон'юнктурі. В цілому, цей досвід є важливим для розвитку ефективного та відкритого місцевого самоврядування, яке відповідає потребам і інтересам місцевого населення.

Розглянемо програмні документи Хмельницької області, направлених на реалізацію публічної політики. Згідно даних сайту на кінець 2022 р. сформовано 59 цільових програм.

Розглянемо деякі із них.

Обласна цільова соціальна програма розвитку фізичної культури і спорту на 2018 – 2024 роки.

Обласна цільова соціальна програма розвитку фізичної культури та спорту на 2022-2026 роки (далі – Програма) – це комплекс заходів, які спрямовані на підвищення ефективності реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту.

В основу Програми покладено ідею задоволення потреб кожного громадянина в фізкультурно-оздоровчих та спортивних послугах.

Реалізація Програми забезпечить створення умов для покращення фізичного потенціалу і здоров'я населення, прискорить процес адаптації фізкультурно-спортивного руху до ринкових відносин, дасть змогу вийти на рівень передових показників фізичного розвитку населення та спортивних досягнень.

Про програму фінансової підтримки об'єктів спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Хмельницької області на 2018 – 2022 роки.

Програма фінансової підтримки підприємств спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Хмельницької області на 2018 – 2022 роки.

Розроблена відповідно до частини другої статті 143 Конституції України, частини п'ятої статті 24, частини другої статті 211 Господарського кодексу України, статті 5 Закону України "Про відновлення

платоспроможності боржника або визнання його банкрутом", пунктів 13, 21 частини першої статті 91 Бюджетного кодексу України, пункту 20 частини першої статті 43, статті 64 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні".

Про програму розвитку туризму Хмельницької області на 2021 – 2025 роки. Метою Програми розвитку туризму Хмельницької області на 2021-2025 роки є створення умов для забезпечення сталого розвитку сфери туризму у Хмельницькій області, перетворення її на конкурентоспроможну, високорентабельну, інтегровану у світовий ринок галузь, яка зможе стати вагомим чинником прискорення соціально-економічного розвитку регіону, підвищення якості життя населення, гармонійного поступу і консолідації суспільства, а також популяризації України у світі», – йдеться у документі.

У програмі зазначається, що основні напрямки розвитку туризму області – удосконалення транспортної інфраструктури, розвиток туристичних локацій, організація туристичних послуг, реставрація і ревіталізація пам'яток історії та культури, екологічна та екокультурна безпека туризму.

Отже, публічна політика обласної ради є ключовим інструментом управління, спрямованим на досягнення стратегічних цілей та вирішення актуальних проблем області. Шляхом впровадження ефективних програм і заходів, рада прагне забезпечити стійкий розвиток, соціальну стабільність та підвищення якості життя мешканців. Відкритість до взаємодії з громадськістю, транспарентність у вирішенні питань та постійна адаптація до змін у суспільстві дозволяють обласній раді ефективно відповідати на виклики сучасності.

РОЗДІЛ 3

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ЯК СОЦІАЛЬНОГО ЯВИЩА В УКРАЇНІ

3.1. Шляхи підвищення ефективності публічної політики в умовах воєнного стану

Шляхи підвищення ефективності публічної політики виступають важливим завданням для сучасних суспільств, у тому числі і для України. Спрямованість на результат, збалансованість та врахування реальних потреб населення - основні пріоритети у цьому процесі. Одним із шляхів є активна участь громадськості у формуванні та моніторингу публічної політики через розширення механізмів громадянської участі та звітності державних органів перед громадськістю. Такий підхід дозволяє забезпечити відкритість, прозорість та відповідальність у процесах ухвалення та реалізації рішень.

Крім цього, важливою стратегією є розвиток аналітичних та експертних здібностей державних інститутів для обґрунтованого прийняття рішень, їхнього моніторингу та оцінки результативності. Застосування сучасних технологій та аналітичних інструментів у процесах прийняття рішень дозволяє знизити ризики невдач та сприяє оптимальному використанню ресурсів. Такий комплексний підхід до управління публічною політикою може значно підвищити її ефективність, спрямованість на потреби суспільства та досягнення стратегічних цілей розвитку.

Війна в Україні поставила перед системою публічного управління низку нових викликів та загроз, які суттєво вплинули на процес формування та реалізації державної політики. До ключових проблем розвитку публічної політики в цей період належать:

1. Невизначеність та динамізм середовища: Постійні зміни на політичному, економічному та соціальному фронтах ускладнюють довгострокове планування та прогнозування наслідків прийнятих рішень.

Виникає потреба у швидкому реагуванні на нові виклики та адаптації політичних інструментів до мінливих умов.

2. Обмежені ресурси: Зростання видатків на оборону та соціальну підтримку населення веде до дефіциту бюджету та обмеження ресурсів, доступних для інших сфер державної політики. Виникає необхідність у чіткій пріоритезації напрямків фінансування та оптимізації використання ресурсів.

3. Зміщення фокусу державної політики: В умовах війни на перший план виходять питання безпеки та оборони, гуманітарної допомоги та підтримки постраждалих від війни. Інші сфери державної політики, такі як економічний розвиток, освіта та культура, можуть отримувати менше уваги та ресурсів.

4. Залучення громадськості до процесу формування політики: Важливо забезпечити відкритість та прозорість процесу прийняття рішень, а також залучити громадян до обговорення та формування державної політики. Це допоможе підвищити легітимність влади та сприяти кращому розумінню потреб населення.

Підвищення ефективності публічної політики як соціального явища може виникати з кількох проблемних аспектів:

1. Недостатній вплив громадян. Часто громадяни не відчують, що їхні думки та пропозиції мають вагу у процесі формування політики. Це може виникати через недостатню відкритість та доступність інформації про прийняття рішень, а також через відсутність механізмів зворотного зв'язку та реальної можливості громадян впливати на прийняття рішень.

2. Бюрократичні перешкоди. Система публічної політики часто може бути занадто складною та бюрократичною, що ускладнює прийняття та виконання рішень. Надмірна бюрократія може призводити до затримок у реалізації програм, а також спричиняти втрати ресурсів та недосягнення запланованих цілей.

3. Недостатня координація та співпраця. Часто в різних сферах державного управління можуть існувати розділені підходи та стратегії, що ускладнює впровадження комплексних програм та досягнення загальних

цілей. Недостатня координація може впливати на ефективність політики та призводити до дублювання зусиль та розбіжностей у діях.

4. Недостатня оцінка результатів. Важливо мати систему ефективного моніторингу та оцінки результатів політики, оскільки без цього не можна об'єктивно визначити, наскільки успішно вона виконується та які корективи можуть бути внесені для покращення. Недостатня оцінка може призводити до втрати ресурсів, невиконання цілей та загального погіршення ситуації.

5. Відсутність довіри громадян до влади. Якщо громадяни не вірять урядовим органам і не відчують підтримки та зацікавленості з їх боку, то це може призводити до відмови від участі у процесах прийняття рішень та загального відчуття безпорадності [10].

Напрями, які можна використовувати для підвищення ефективності публічної політики як соціального явища:

1. Впровадження технологій інформаційної та комунікаційної технології (ІКТ). Використання електронних систем для збору та аналізу даних дозволяє отримувати більш точну інформацію та швидше реагувати на зміни в суспільстві. Розробка мобільних додатків та онлайн-платформ для залучення громадян до участі в процесі прийняття рішень та збору відгуків.

2. Зростання відкритості та прозорості. Публікація відкритої інформації про рішення та витрати урядових органів. Створення механізмів громадського контролю та зворотного зв'язку, наприклад, через публічні слухання та обговорення планів і програм.

3. Розвиток механізмів участі громадян. Впровадження механізмів прямої демократії, таких як референдуми та петиції. Створення рад або комітетів з представників громадськості для участі у прийнятті стратегічних рішень.

4. Розвиток навичок управління та аналітики у державних службах. Навчання та підвищення кваліфікації посадовців з питань стратегічного

управління та аналізу даних. Впровадження систем ефективного моніторингу та оцінки результатів політики.

5. Розробка партнерських відносин із неурядовими організаціями та бізнесом. Співпраця з громадськими організаціями та приватним сектором для спільного вирішення соціальних проблем. Створення публічно-приватних партнерств для реалізації проєктів з підвищення якості життя громадян.

Розробка мобільних додатків та онлайн-платформ для залучення громадян до участі в процесі прийняття рішень та збору відгуків є дуже важливим напрямком для збільшення прозорості, демократії та ефективності публічної політики.

Такі додатки та платформи можуть служити як інформаційним ресурсом, надаючи доступ до даних про плани, проєкти та рішення, які приймаються урядовими органами. Вони також дозволяють громадянам висловлювати свої відгуки, пропозиції та ідеї щодо певних публічних ініціатив. Це може включати організацію голосувань чи опитувань з питань, що стосуються громади, а також моніторинг реалізації планів та проєктів, що були прийняті урядовими структурами [7, с. 88].

Щоб забезпечити успішну участь громадян, дуже важливо мати привабливий та зручний інтерфейс. Це включає розробку інтуїтивно зрозумілого і привабливого інтерфейсу для користувачів, а також можливість персоналізації додатка або платформи, щоб користувачі могли отримувати інформацію, яка їх цікавить.

Система зворотного зв'язку та відкрита комунікація є ще одним важливим аспектом. Це означає забезпечення можливості отримання відповідей на запитання громадян та відгуків на їхні пропозиції, а також створення відкритих форумів або чатів для обговорення тем, пов'язаних з публічною політикою.

Необхідно також забезпечити аналітику та звітність. Це включає збір та аналіз даних про активність користувачів для оцінювання ефективності

додатків та платформ, а також публікацію звітів про результати голосувань, опитувань та реалізації ініціатив для забезпечення прозорості та відкритості.

Не останню роль грає безпека та конфіденційність. Для успішної участі громадян необхідно забезпечити високий рівень безпеки для їхніх даних та дотримуватися вимог щодо захисту персональних даних та конфіденційності.

У табл. 3.1 більш детально розглянемо етапи розробки мобільних додатків та онлайн-платформ для залучення громадян до участі в процесі прийняття рішень.

Таблиця 3.1

Етапи розробки мобільних додатків та онлайн-платформ для залучення громадян до участі в процесі прийняття рішень

Етап	Опис	Вплив
Аналіз	Вивчення потреб громадян, ідентифікація проблем та можливостей для участі в прийнятті рішень.	Дозволяє зрозуміти, що цікавить громадян та як залучити їх до участі.
Проектування	Розробка інтерфейсу, функціональності та механізмів збору відгуків і голосування.	Забезпечує зручність користування та збільшує активність учасників.
Розробка	Створення програмного коду додатка або платформи та тестування його на відповідність вимогам.	Готовність функціоналу для використання та впевненість у його ефективності.
Тестування	Проведення внутрішніх та зовнішніх тестів для перевірки роботи додатка та збір фідбеку.	Виявлення та виправлення помилок, підвищення якості продукту.
Впровадження	Реліз та публікація додатка або платформи для загального користування.	Забезпечення доступу громадян до інструменту участі в прийнятті рішень.
Збір відгуків	Активне залучення користувачів до відгуків та пропозицій щодо поліпшення функціоналу та роботи додатка.	Забезпечує постійне оновлення та удосконалення інструменту залучення громадян.
Аналіз результатів	Оцінка ефективності додатка, аналіз зібраних відгуків та планування подальших кроків для поліпшення.	Перегляд і вдосконалення стратегії залучення громадян та підвищення його ефективності.

Примітка: власна розробка автора

Публічні слухання та обговорення планів і програм є потужним механізмом громадського контролю та зворотного зв'язку, оскільки вони дозволяють залучити громадян до процесу прийняття рішень і вираження своїх поглядів, думок та побажань щодо розвитку суспільства. Покращити цей напрям можна за допомогою:

1. Публічні консультації та діалоги. Замість одностороннього представлення планів і програм важливо забезпечити відкритий діалог між владою та громадянами. Це може включати проведення публічних консультацій, обговорень та діалогів з представниками різних громадських груп та інтересів.

2. Публікація інформації заздалегідь. Важливо не лише організувати публічні слухання, але й забезпечити доступ до інформації про плани і програми заздалегідь. Це дозволить громадянам краще підготуватись та висловити свої погляди на конкретні питання.

3. Використання технологій для ширшої участі. Застосування інтерактивних платформ, веб-конференцій, онлайн-опитувань та інших інструментів дозволить залучити більше громадян до участі, особливо тих, хто не може брати участь у фізичних зустрічах через різні обставини.

4. Врахування відгуків та рекомендацій. Важливо не лише вислуховувати відгуки громадян, але й враховувати їх у прийнятті рішень. Систематичний аналіз та опрацювання отриманих відгуків дозволить підвищити рівень довіри до владних структур та поліпшити якість ухвалених рішень.

5. Підвищення обізнаності та освіти. Розробка освітніх програм та інформаційних матеріалів для громадян про процеси прийняття рішень, важливі питання та механізми участі допоможе підвищити рівень громадської активності та розуміння важливості їхнього голосу у формуванні політики.

Впровадження системи ефективного моніторингу та оцінки результатів політики є важливим етапом для уряду та інших організацій для забезпечення успішного виконання стратегічних цілей та вдосконалення діяльності. Цей

процес починається з чіткого визначення мети та цілей політики. Важливо встановити конкретні, вимірювані цілі, щоб мати можливість об'єктивно оцінювати результати [20, с. 11].

Далі необхідно розробити систему збору та аналізу даних. Це може включати створення бази даних, де будуть зібрані всі необхідні дані для моніторингу. Також важливо встановити ключові показники ефективності, які дозволять визначити, наскільки ефективно виконується політика.

Для ефективного моніторингу необхідно встановити регулярні терміни оновлення даних та аналізу, щоб оперативно виявляти будь-які проблеми або несправності. Крім того, важливо мати механізм зворотного зв'язку, що дозволить збирати відгуки від зацікавлених сторін щодо результатів політики та їх впливу на суспільство.

Оцінка результатів також включає порівняння фактичних даних з планованими показниками. Це дозволить визначити рівень відхилень та виявити причини, що призвели до них. Усі зібрані дані та результати аналізу повинні бути документовані та звітувані. Це допоможе забезпечити прозорість та відкритість у процесі моніторингу та оцінки результатів. Також важливо мати механізми залучення зацікавлених сторін до обговорення результатів та прийняття рішень щодо подальших дій.

Співпраця з громадськими організаціями та приватним сектором є ключовим аспектом вирішення соціальних проблем. Громадські організації часто мають глибоке розуміння проблеми та доступ до вразливих груп населення, тоді як приватні компанії мають ресурси та експертизу для впровадження інноваційних рішень. Шляхом спільної роботи ці дві сфери можуть досягти більш значущих та стійких результатів у поліпшенні соціальних умов. Ефективна співпраця вимагає взаємного розуміння, довіри та визначення спільних цілей для досягнення позитивного соціального впливу.

Важливу роль відіграє впровадження глобальної співпраці громадських організацій, тобто зміцнення мережевої взаємодії між громадськими

організаціями на міжнародному рівні може забезпечити обмін досвідом та підтримку для розв'язання глобальних викликів.

Шляхи підвищення ефективності публічної політики в Україні включають у себе активну участь громадськості у процесі прийняття та моніторингу рішень, розвиток аналітичних та експертних здібностей державних інститутів та застосування сучасних технологій у управлінні. Ці шляхи сприяють забезпеченню прозорості, відкритості та ефективності у діяльності органів влади, що є ключовими складовими підвищення якості публічної політики та задоволення потреб суспільства. Такий комплексний підхід дозволяє забезпечити гармонійний розвиток країни та підвищити рівень довіри громадян до державних інституцій.

3.2 Роль громадськості в формуванні та реалізації публічної політики в Україні

Громадськість є ключовим фактором, який впливає на прийняття рішень державних інституцій та сприяє змінам у суспільстві. Виступає як механізм контролю за діяльністю влади, моніторингу виконання законів та програм, а також ініціатором нових ідей та реформ.

Україна переживає активізацію громадських організацій, ініціативних груп та активістів, які займаються різними питаннями громадського життя. Вони беруть активну участь у публічних обговореннях, лобіюють інтереси громадян, проводять аналізи та дослідження, що сприяють удосконаленню публічної політики. Громадськість допомагає зрозуміти реальні потреби суспільства та забезпечує відкритість та прозорість у прийнятті рішень влади.

Бути громадянином, зазначає Б. Барбер, «означає брати участь в усвідомленому способі буття, що припускає усвідомлення існування інших осіб і здійснення спільної діяльності разом з ними» [37].

Громадськість має значний вплив на формування та реалізацію публічної політики в Україні через свою активність, експертність та здатність мобілізувати громадян для вираження своїх поглядів та вимог. Ось деякі

засоби, які громадськість використовує для впливу на публічну політику в Україні:

1. Громадські організації та ініціативи. Громадські організації грають ключову роль у формуванні публічної політики через аналіз проблем, розробку альтернативних рішень та лобіювання їх у владних структурах. Наприклад, громадські організації у сфері прав людини, екології, охорони здоров'я тощо активно сприяють формуванню та впровадженню важливих публічних політик.

2. Експертна громадськість. Експерти з різних галузей життя, які є членами громадських рад та комітетів, грають важливу роль у консультуванні владних структур та розробці комплексних рішень у сферах освіти, науки, економіки та інших.

3. Масові протести та акції. Громадські масові протести та акції є механізмом примусового тиску на владні структури для зміни публічної політики або вирішення конкретних проблем. Такі події можуть відбуватися як у столиці, так і у регіонах.

4. Громадське обговорення та консультації. Різноманітні платформи для громадського обговорення та консультацій, які організовуються владними структурами або громадськими організаціями, дозволяють громадськості висловлювати свої погляди та рекомендації щодо публічної політики.

5. Співпраця з міжнародними партнерами та організаціями. Громадські організації активно співпрацюють з міжнародними партнерами та організаціями, що сприяє обміну досвідом, найкращими практиками та фінансовій підтримці для реалізації проектів у сфері публічної політики [14].

Загалом, взаємодія організацій громадянського суспільства з органами державної влади ускладнюється через кілька основних факторів:

1. Політизація. Використання організацій громадянського суспільства у політичному процесі призводить до змішання цілей із завданнями партійних чи політичних сил, що може спричинити конфлікти і збентеження серед учасників.

2. Фінансовий вплив. Приватні та корпоративні інтереси фінансово-промислових груп можуть впливати на дії організацій громадянського суспільства, що порушує їхню незалежність і відповідність інтересам громадян.

3. Імітація громадських рухів. Створення імітаційних громадських рухів та ініціатив може спричинити плутанину й невизначеність щодо справжнього рівня громадської підтримки та дійсних інтересів громадян.

4. Брак ресурсів. Недостатні фінансові, кадрові та організаційні можливості у багатьох організацій громадянського суспільства можуть ускладнювати їхню діяльність та взаємодію з державними органами.

5. Фіктивність та невідповідність. Деякі організації громадянського суспільства можуть бути фіктивними або не відповідати своїм статутним завданням, що ускладнює їхню легітимність та ефективність у взаємодії з владними структурами.

У табл. 3.2 наведено вплив громадськості на політику публічного управління.

Таблиця 3.2

Вплив громадськості на політику публічного управління

Механізм	Характеристика
Моніторинг та експертна діяльність	Проведення моніторингу та аналізу діяльності урядових структур з подальшим наданням експертних оцінок та рекомендацій.
Громадські обговорення	Організація відкритих обговорень та консультацій з громадськістю для визначення пріоритетів та потреб суспільства.
Активізм та протести	Проведення масових акцій та протестів для привертання уваги до соціальних проблем та вимог до змін у політиці.
Петиції та громадський тиск	Збір підписів на петиції та вираження громадського тиску для стимулювання урядових дій у справах громадського інтересу.
Громадянське освічення	Проведення освітніх програм та інформаційних кампаній для підвищення рівня освіченості та формування активної громадянської позиції.

Примітка: власна розробка автора

Ефективна модель взаємодії між організаціями громадянського суспільства та державними структурами передбачає додаткові аспекти, які

сприяють побудові партнерських відносин та підвищенню рівня довіри між цими суб'єктами.

Важливо створити механізми для активного включення організацій громадянського суспільства в процеси прийняття рішень на різних рівнях влади. Це може включати участь у роботі робочих груп, консультаційних органів, публічних слухань та інших формах діалогу, що дозволяють враховувати різноманітні погляди та інтереси громадськості.

Важливим аспектом є забезпечення реального впливу громадськості на процеси управління. Це може включати механізми громадського контролю, які дозволяють перевіряти виконання державних програм, ефективність використання бюджетних коштів, додержання законодавства та інші аспекти роботи органів влади.

Крім того, важливо підтримувати ініціативи громадянського суспільства у сфері моніторингу та оцінки ефективності діяльності державних органів. Це дозволяє не лише виявляти проблеми та недоліки, але і пропонувати конструктивні рішення та рекомендації для їх вирішення.

Таким чином, ефективна модель взаємодії передбачає не лише забезпечення доступу до інформації та консультацій, але й реальний вплив громадськості на процеси управління та активну участь у формуванні стратегій розвитку суспільства.

Метою зв'язків з громадськістю є розробка та впровадження різноманітних підходів і методів, які сприяють встановленню довірливих відносин між різними соціальними групами на основі інформованості. Важливо зазначити, що це не лише наука, а й мистецтво, яке потребує творчого підходу та розробки нестандартних методів спілкування з широкою аудиторією.

Робота фахівця з зв'язків з громадськістю завжди має творчий характер і спрямована на вирішення різноманітних завдань технічного та кадрового характеру. Така робота передбачає нестандартність, оскільки кожна ситуація є унікальною і вимагає індивідуального підходу. Також важлива

короткотерміновість у вирішенні завдань, оскільки багато питань потребують оперативної реакції та швидкого прийняття рішень.

Отже, робота фахівця по зв'язках з громадськістю вимагає не лише технічних знань, але й творчого підходу, гнучкості у реагуванні на зміни та швидкості у вирішенні питань, що виникають у спілкуванні з широким загалом.

Процес організації роботи у сфері зв'язків із громадськістю складається з двох основних компонентів: з одного боку, це розробка стратегії громадської діяльності місцевого органу влади, а з іншого – реалізація завдань цієї стратегії. Перший компонент є головним і важливим з точки зору відносин із соціальним оточенням та прийняття ефективних рішень, залежно від рівня компетенції місцевого органу влади, який їх приймає. Другий компонент, а саме термін виконання завдань, суттєво впливає на довіру громадськості до цього органу.

Довіру населення можна заслужити лише через працю місцевих органів влади з громадськістю на принципах гласності, відкритості та прозорості у прийнятті управлінських рішень. Ці рішення повинні ґрунтуватися на системності, цілісності, адекватності, технологічній гнучкості та достовірності. Для досягнення цього важливо мати взаємне доповнення, двосторонню системну комунікацію, контроль та публічність у діяльності органів влади [18, с. 10].

Значення громадянського суспільства в Україні підвищується в різних сферах діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, зокрема щодо впровадження реформ і підтримки громадських ініціатив. Це відображено в Національній стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки, затвердженій Указом Президента України від 27 вересня 2021 року № 487/2021.

Активне і впливове громадянське суспільство виступає ключовим елементом демократії та відіграє важливу роль у впровадженні суспільних змін, управлінні державними справами і розв'язанні різних проблем. Особливо

важливою є участь громадськості у формуванні та реалізації антикорупційної політики на рівні законодавчого органу, що забезпечує консолідацію та вираження інтересів нації.

Також розглянемо реальні приклади впливу громадськості на публічну політику (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Приклади впливу громадськості на публічну політику

Приклад	Характеристика
Активізм під час Революції Гідності (2013-2014):	Громадський активізм, масові протести та громадський тиск допомогли змінити політичну ситуацію в країні, що призвело до відставки президента та введення реформ у публічному секторі.
Реформа судової системи	Наслідком громадського тиску та впливу громадських організацій була реформа судової системи в Україні. Ця реформа спрямована на зміцнення незалежності судів та підвищення їхньої ефективності.
Боротьба з корупцією	Громадські організації та активісти активно діють у напрямку боротьби з корупцією, що призвело до створення антикорупційних органів та прийняття законів, спрямованих на боротьбу з цією проблемою.
Захист прав людини	Громадські організації виступають за захист прав людини, наприклад, у справах політичних в'язнів, прав жінок та міноритетів.
Екологічний активізм	Громадськість активно діє у напрямку збереження довкілля, боротьби зі забрудненням та підтримки екологічних ініціатив та реформ.

Примітка: власна розробка автора

Розділ 2 статті 14 Закону України «Про запобігання корупції» визначає, що громадський контроль за діяльністю Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК) здійснюється через створення Громадської ради при Національному агентстві. Положення про цю раду, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 20 листопада 2019 року № 952, визначає, що Громадська рада має проводити моніторинг ефективності реалізації повноважень НАЗК.

Таким чином, громадська рада є механізмом залучення громадськості до реалізації заходів запобігання корупції через такі дії:

1. Моніторинг ефективності. Громадська рада здійснює моніторинг роботи НАЗК щодо виконання своїх функцій та завдань, спрямованих на запобігання корупції.

2. Аналіз результатів. Рада аналізує отримані дані та результати моніторингу, щоб визначити ефективність заходів, прийнятих НАЗК, та вносити рекомендації щодо їх поліпшення.

3. Громадська думка. Члени Громадської ради представляють громадську думку та інтереси у роботі НАЗК, допомагаючи забезпечити більш широкий інформований підхід до боротьби з корупцією.

4. Підвищення відповідальності: Через свою діяльність рада сприяє підвищенню відповідальності НАЗК перед громадськістю та здійснює контроль за його роботою.

Для зниження рівня корупції та ефективної участі громадян у формуванні та реалізації державної антикорупційної політики, необхідно враховувати наступні організаційно-правові передумови:

1. Прозорість діяльності державних органів. Забезпечення прозорості у роботі органів публічної влади, регулярне та вчасне інформування громадян про управлінські рішення, надання вичерпних пояснень щодо майбутніх планів та забезпечення права громадян на доступ до публічної інформації.

2. Інформування про корупційні діяння. Забезпечення інформування громадськості спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері запобігання корупції про виявлені факти корупційних діянь.

3. Вдосконалення антикорупційного законодавства. Розроблення та прийняття дієвого антикорупційного законодавства, яке забезпечить ефективні механізми участі громадян у формуванні та реалізації антикорупційної політики.

4. Громадська антикорупційна експертиза. Створення умов для проведення громадською експертизи антикорупційних аспектів нормативно-правових актів з метою виявлення корупційних ризиків.

5. Конструктивний діалог і партнерство. Створення стійких форм конструктивного діалогу та партнерства між владою та громадськістю з питань формування та реалізації антикорупційної політики на засадах взаємодії та співпраці.

6. Інформаційні кампанії та освіта. Проведення заходів з інформування громадськості про запобігання та протидію корупції, сприяння формуванню в громадян стійкого неприйняття корупції, а також реалізація заходів, що заохочують пошук, одержання, опублікування та поширення інформації про корупцію в межах закону.

Громадськість в Україні відіграє критичну роль у формуванні та реалізації публічної політики, забезпечуючи більш демократичні та представницькі процеси у владних структурах. Її активна участь у громадських обговореннях, робота з державними інститутами та моніторинг діяльності влади сприяють вирішенню суспільних проблем та підвищенню якості життя громадян. Такий діалог із громадськістю сприяє побудові відкритого суспільства, де важливість громадянської участі та довіра до владних структур є невід'ємними елементами ефективної публічної політики.

ВИСНОВКИ

У процесі написання бакалаврської роботи на тему: «Публічна політика як соціальне явище» було отримано, та теоретично обґрунтовано результати, які в сукупності вирішують актуальне прикладне завдання - удосконалення публічної політики як соціального явища в Україні.

Отримані результати, дають змогу зробити наступні висновки:

1. Визначено, що процес становлення та функціонування публічної політики в Україні відображає складні та динамічні перетворення в сучасному суспільстві. Цей процес включає постійні зміни у відповідь на соціальні, економічні та політичні виклики. Важливим аспектом є розвиток механізмів взаємодії між державними і неурядовими структурами, а також активна участь громадян у формуванні та моніторингу публічної політики. Ці процеси визначають ефективність та сталість розвитку країни, сприяють розбудові відкритого та демократичного суспільства. Визначено, що нормативно-правове регулювання публічної політики в Україні є фундаментальним засобом забезпечення демократії, правової державності та ефективного управління. Це відображає важливість відповідального та законного прийняття та реалізації рішень у суспільстві, сприяючи стабільності та розвитку країни відповідно до міжнародних стандартів та внутрішніх потреб громадянства. Таке регулювання є ключовим для забезпечення справедливості, ефективності та взаємодії між різними суб'єктами управління.

2. Виявлено, що сутність, методи та принципи публічної політики в Україні є важливими компонентами у формуванні та реалізації стратегій розвитку країни. Використання різноманітних методів дослідження та аналізу, а також дотримання принципів демократії, правової держави та соціальної справедливості, сприяють стабільності та ефективності публічної політики. Ці аспекти є ключовими для досягнення цілей сталого розвитку та покращення якості життя громадян України.

3. Визначено, що функціонування публічної політики на рівні Хмельницької обласної ради відображає специфіку місцевого управління, де

враховуються особливості регіону та потреби місцевого населення. Однією з основних особливостей є активна участь громадських організацій та місцевих громадян у формуванні та виконанні публічних програм та проектів. Крім того, функціонування публічної політики в рамках обласної ради вимагає гнучкості та адаптації до змін у соціально-економічному середовищі та політичній кон'юктурі. В цілому, цей досвід є важливим для розвитку ефективного та відкритого місцевого самоврядування, яке відповідає потребам і інтересам місцевого населення.

4. Виявлено, що публічна політика в Україні є комплексом заходів, які реалізуються державними та недержавними суб'єктами з метою управління суспільними процесами та задоволення потреб громадян. Вона охоплює діяльність як державних органів, так і громадських організацій, приватного сектора, та інших суб'єктів, які впливають на прийняття та реалізацію управлінських рішень. Громадська участь є важливим принципом публічної політики. Вона передбачає активну участь громадян у формуванні та реалізації політики через обговорення, консультації та залучення до прийняття рішень. Це сприяє більшій відкритості та прозорості у процесі управління суспільством. Остаточними результатами та наслідками публічної політики є її вплив на суспільство. Це може бути досягнення позитивних результатів, таких як підвищення якості життя, зниження рівня бідності чи покращення екологічної ситуації. Проте, також може мати негативні наслідки, такі як соціальні конфлікти, нерівність або невдачі в реалізації програм. Тому важливо постійно оцінювати та адаптувати публічну політику з метою досягнення найбільш ефективних результатів для суспільства.

5. Визначено, що шляхи підвищення ефективності публічної політики в Україні включають у себе активну участь громадськості у процесі прийняття та моніторингу рішень, розвиток аналітичних та експертних здібностей державних інститутів та застосування сучасних технологій у управлінні. Ці шляхи сприяють забезпеченню прозорості, відкритості та ефективності у діяльності органів влади, що є ключовими складовими

підвищення якості публічної політики та задоволення потреб суспільства. Такий комплексний підхід дозволяє забезпечити гармонійний розвиток країни та підвищити рівень довіри громадян до державних інституцій.

6. Виявлено, що громадськість в Україні відіграє критичну роль у формуванні та реалізації публічної політики, забезпечуючи більш демократичні та представницькі процеси у владних структурах. Її активна участь у громадських обговореннях, робота з державними інститутами та моніторинг діяльності влади сприяють вирішенню суспільних проблем та підвищенню якості життя громадян. Такий діалог із громадськістю сприяє побудові відкритого суспільства, де важливість громадянської участі та довіра до владних структур є невід'ємними елементами ефективної публічної політики.

Отже, публічна політика є комплексним і багатовимірним феноменом, який охоплює всі аспекти взаємодії державних інституцій та громадянського суспільства. Вона виступає важливим механізмом регулювання суспільних відносин, сприяє вирішенню соціально-економічних проблем та забезпечує стійкий розвиток суспільства. Важливість залучення громадськості до процесу формування публічної політики підкреслюється тим, що це сприяє підвищенню рівня прозорості та підзвітності влади, забезпечує врахування різних точок зору та інтересів різних соціальних груп, що в свою чергу підвищує легітимність прийнятих рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
3. Авербух, Г. М., Сухорукова, А. Л. Шляхи підвищення ефективності та дієвості механізмів управління персоналом публічної служби в контексті європейської інтеграції. Публічне урядування, 2022. (3 (28), 10-16. URL: [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2021-3\(28\)-1](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2021-3(28)-1)
4. Аль-Атті І. В. Публічне управління: сутність і визначення. Аспекти публічного управління. 2018. Т. 6, № 8. С. 35-41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2018_6_8_6.
5. Бакуменко В. Д. Державне управління: курс лекцій; МОН МС України, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу. ІваноФранківськ. Місто НВ, 2022. 536 с.
6. Бакуменко В. Д., Усаченко Л. М., Червякова О. В. Теоретичні засади державного управління : навч. посіб. Київ, 2023. 174 с.
7. Бойко В.В. Публічна політика: навчальний посібник. Полтава: ПолтНТУ, 2018. 225.
8. Босак О. З. Публічне управління як нова модель управління у державному секторі. Державне управління: теорія та практика. 2020. № 2. URL: http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/dutp/2020_2/txts/10bozuds.pdf.
9. Вороніна Ю. Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування: навчальний посібник. Мелітополь. ТОВ «Колор Принт». 2020. 204 с.
10. Гомоляко О. В. Організаційно-правові механізми впровадження публічної політики в Україні. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. № 12. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1884> .

11. Карташов Є.Г., Євдокимов В.В., Драган І.О., Дацій О.І. Державне та регіональне управління. За заг.ред. Є.Г. Карташова. Київ. 2019. 223 с.
12. Ковбасюк Ю. В. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Дніпропетровськ. НАДУ, 2022. Т. 1. 564 с.
13. Долженков О.О. Публічне управління та адміністрування: вступ до спеціальності : навч. посіб. Одеса. 2019. 190 с.
14. Євтушенко О. Н. Державне управління Основи теорії державного управління. Навчальний посібник. Андріяш. Миколаїв. Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили. 2023.
15. Каретна О. О. Роль та особливості інформаційно-комунікаційних технологій у взаємодії органів державної влади з громадянським суспільством. Політикус : наук. журнал. 2020. № 5. С. 62–68.
16. Карташов Є.Г. Основи публічного управління та антикорупційна діяльність. Київ: Освіта України, 2020. 303 с.
17. Кіцак, І. Б. Теоретичні аспекти управління персоналом органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Ефективність державного управління, 2018 (57). URL <https://doi.org/10.33990/2070-4011.57.2018.164637>.
18. Коврига О.С. Взаємодія органів державної влади з громадськістю в системі державного управління України. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського: Серія "Державне управління" (Категорія Б), Том 31(70). № 2, 2020. С. 109-114. URL: http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/2_2020/20.pdf
19. Козуліна С.О. Право в публічному управлінні : навч. посіб. Одеса. ОРІДУ НАДУ, 2019. 174 с.
20. Крюков О.І. Основи публічної політики: конспект лекцій для здобувачів вищої освіти третього освітньо-наукового рівня «доктор філософії» зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» / Укладачі О.І. Крюков, С.В. Майстро. Харків. НУЦЗУ, 2020. 80 с.

21. Нагаєв В.М. Н 16 Публічне адміністрування: електронний навчальний посібник. Харків. ХНАУ, 2018. 278 с.
22. Неділько А.І. Вдосконалення нормативно-правового забезпечення публічного управління на основі досвіду європейських країн. Наукове фахове видання «Публічне управління і адміністрування в Україні», 2019. № 13. С. 65-68.
23. Нестерович В. Ф. Роль громадськості у формуванні та реалізації державної антикорупційної політики в Україні. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2021. Вип. 3. С. 5-13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlduvs_2021_3_3.
24. Носань Н. Нормативно-правове забезпечення публічного управління в умовах децентралізації влади в Україні. Галицький економічний вісник. Тернопіль. ТНТУ, 2019. Том 59. № 4. С. 105–111.
25. Азарова А. О., Ткачук Л. М., Нікіфорова Л. О. Публічне управління та адміністрування: навчальний посібник. Вінниця. ВНТУ, 2019. 181 с.
26. Дегтяр А.О., Дегтяр О.А., Калашнікова Х.І., Гнатенко М.К. Публічне управління та адміністрування: навчальний посібник. Харків. НАУ «ХАІ», 2021. 128 с.
27. Панченко С. В., Дейнека О. Г., Дикань О. В. Публічне управління та адміністрування: теоретичні та практичні аспекти: Навч. Посібник. Харків. УкрДУЗТ, 2019. 380 с.
28. Рубцов В. П. Державне управління та державні установи: Навч. посіб. для дистанційного навчання. Київ. Університет «Україна», 2018. 440 с.
29. Рудакевич О. Публічна політика в контексті українських реалій. Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2021. Вип. 3-4. С. 255-266. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzipiend_2021_3-4_23.

30. Скидан О.В. Публічне управління та адміністрування : навч. посібник / Скидан О. В., Якобчук В. П., Дацій Н. В., Ходаківський Є. І. за заг. ред. О. В. Скидана. Житомир. ЖНАЕУ, 2017. 705 с
31. Хабарова Т. Роль громадянського суспільства у запобіганні та протидії корупції. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право», (35), 2023. 178-184. URL: <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2023-35-20>.
32. Цуркан М. І. Правове регулювання публічної служби в Україні. Особливості судового розгляду спорів : монографія. Харків. Право, 2020. 216 с
33. Ястремська О. М. Я 85 Публічне адміністрування : навчальний посібник. Харків. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 132 с.
34. Сайт Хмельницької обласної Ради. URL: <https://km-oblrada.gov.ua/>.
35. Стратегія розвитку Хмельницької області на 2021-2027 роки. URL: <http://surl.li/ttkvc>.
36. Стадник М. Становлення публічної політики в Україні. Відкриті очі. URL: <http://www.vidkryti-ochi.org.ua/2015/04/blog-post.html>.
37. Барбер Б. Сильна демократія: політика учасницького типу. Київ. Смолоскип. 2005. С. 254-262.
38. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII : станом на 24 берез. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
39. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР : станом на 18 трав. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
40. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям : Закон України від 01.06.2000 р. № 1768-III : станом на 16 верес. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text>
41. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII : станом на 31 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>

42. Про Державний бюджет України на 2024 рік : Закон України від 09.11.2023 р. № 3460-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#Text>

43. Юричина І.А., Хомич Т.Л. Комунікація як інструмент формування та реалізації публічної політики. Збірник тез III міжнародної науково – практичної конференції «Публічне управління в Україні: виклики сьогодення та глобальні імперативи». м. Хмельницький, 2024. С. 86-86. URL: <https://univer.km.ua>

ДОДАТКИ

Рис. 2.1. Структура доходів Хмельницької обласної ради у 2022 р.
Джерело: складено автором на основі [34].

Таблиця 2.2
Аналіз динаміки видатків Хмельницької обласної ради у 2021-2022 рр.
(станом на 01.01), тис. грн.

Показники	2021 р.	2022 р.	Відхилення	
			Абс.	у %
Видатки всього, в т.ч.	199142	245098	45956	23,08
Загальнодержавні функції	21018	26631	5613	26,71
Громадський порядок, безпека та судова влада	86	122	36	41,86
Економічна діяльність	10360	6325	-4035	-38,95
Житлово-комунальне господарство	20491	44405	23914	116,70
Охорона здоров'я	3931	5751	1820	46,30
Духовний та фізичний розвиток	8121	11857	3736	46,00
Освіта	122227	142877	20650	16,89
Соціальний захист та соціальне забезпечення	12904	7127	-5777	-44,77

Джерело: складено автором [34].

Рис. 2.3. Аналіз зміни видатків Хмельницької обласної ради
Джерело: складено автором [34].

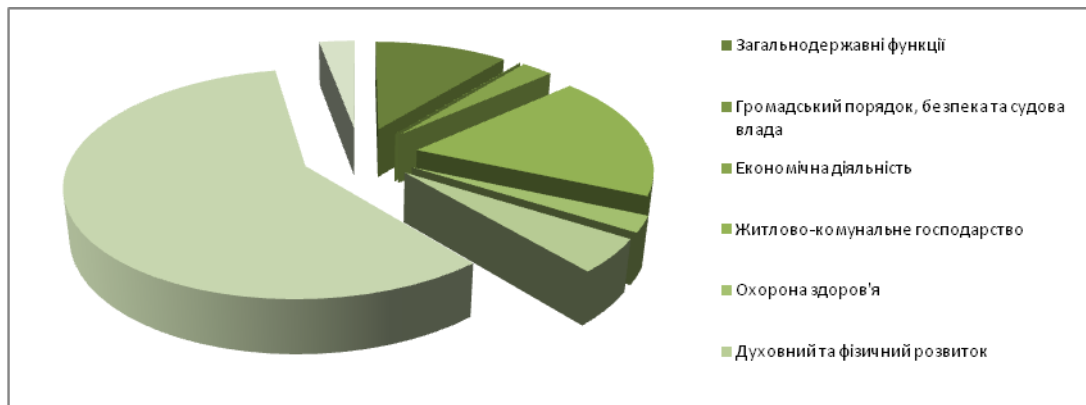

Рис. 2.4. Структура видатків Хмельницької обласної ради у 2022 р.
Джерело: складено автором [34].

Виконала: студентка 4 курсу
за спеціальністю 281
Публічне управління та
адміністрування денної
форми навчання

_____ Тетяна ХОМИЧ

Науковий керівник:

асистентка кафедри
публічного управління

_____ Ірина ЮРИЧИНА

**Робота допущена до
захисту:**

завідувач кафедри
публічного управління та
адміністрування,
д.держ.упр., професор

_____ Едуард ЩЕПАНСЬКИЙ